

Stabilizacja podłoża – diagnostyka i dobór technologii

Przemysław Stałowski
Doradca Techniczny w Segmencie
Infrastruktura

A member of
LafargeHolcim

Plan prezentacji:

- Co to jest stabilizacja?
- Kiedy możemy wykonać stabilizację na miejscu a kiedy z dowozu?
- Dobór spoiw do stabilizacji.
- Mieszanki związane cementem jako warstwy konstrukcyjne podbudowy.
- Jakość stabilizacji wykonanej na miejscu na przykładzie najczęściej popełnianych błędów w trakcie realizacji.

Układ warstw w konstrukcji nawierzchni drogowej

Warstwa ścieralna		Nawierzchnia
Warstwa wiążąca		
Podbudowa zasadnicza	Podbudowa	
Podbudowa pomocnicza		
Podłoże ulepszone (warstwa mrozoochronna, odcinająca, wzmacniająca)		Podłoże
Podłoże gruntowe		

Klasyfikacja metod wzmacniania podłoży

Ulepszanie podłoża –

kontrolowana zmiana fizycznych i mechanicznych właściwości materiału podłoża, której celem jest osiągnięcie odpowiedniej reakcji podłoża na istniejące lub projektowane oddziaływanie środowiska i budowli.

Ulepszenie podłoża

Wzmacnianie gruntu –

polega na zmianie właściwości gruntu rodzimego w całym obszarze podłoża, decydującym o stateczności budowli

Wzmacnianie gruntu

Zbrojenie gruntu

Metoda zmiany składu –

wprowadzenie do gruntu stabilizatora, powodującego wzrost sztywności szkieletu gruntowego oraz sił międzycząsteczkowych, decydujących o jego właściwościach mechanicznych. Skrajnym przypadkiem zmiany składu jest całkowita wymiana, czyli usunięcie gruntu słabego i zastąpienie go gruntem mocnym

Metodą zmiany stanu

Metodą zmiany składu

Zbrojenie gruntu w podłożu (in-situ)

Konstrukcje z gruntu zbrojonego

Co to jest stabilizacja gruntu spoiwem hydraulicznym?

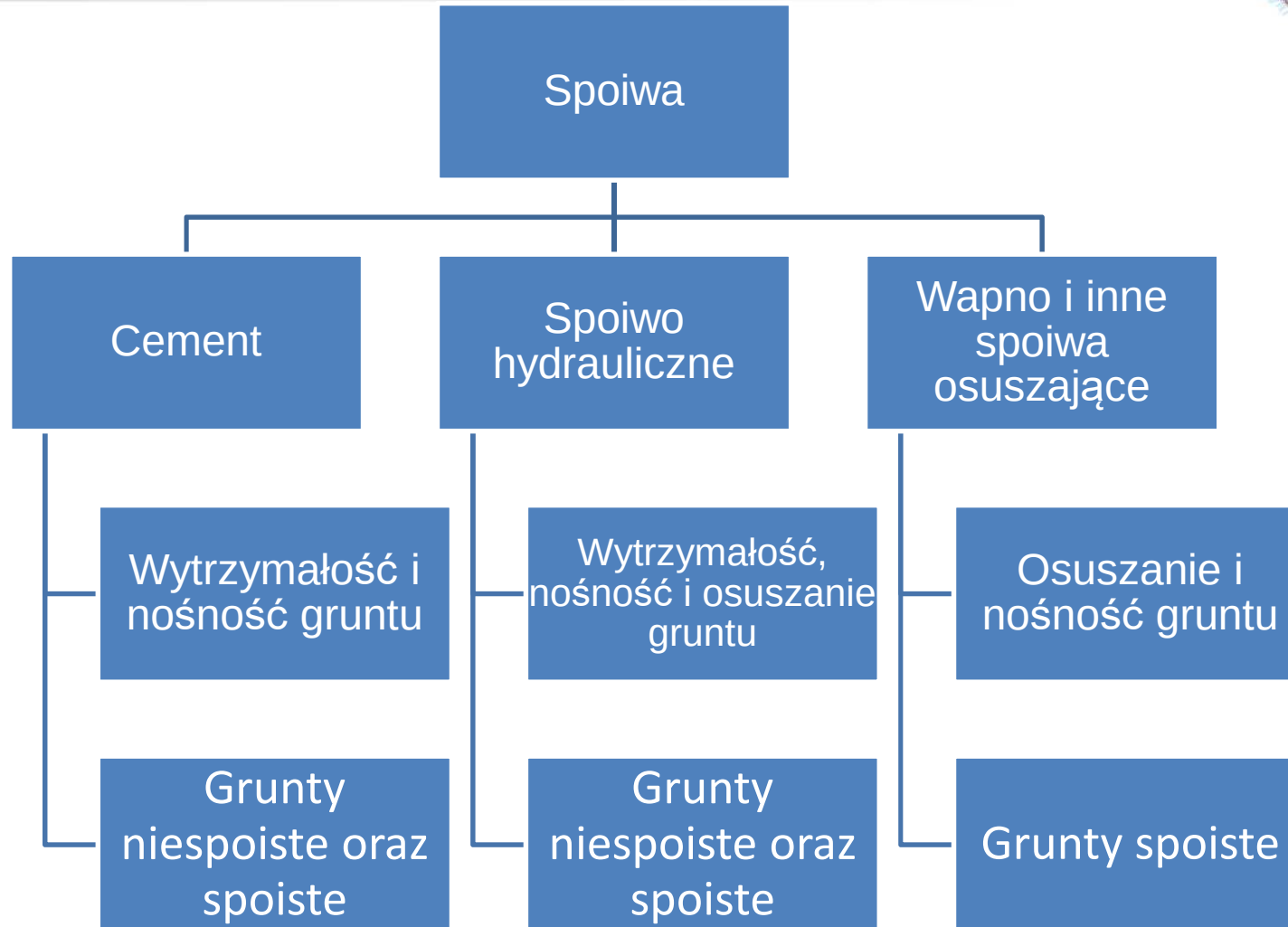
Stabilizacja powierzchniowa:

Polega na wymieszaniu spoiwa z gruntem i odpowiednim zagęszczeniu tej warstwy.

Ze względu na rodzaj mieszania wyróżnia się 3 grupy:

- ✓ Mieszanie na miejscu – w koronie drogi przy użyciu recyklerów lub sprzętu rolniczego;
- ✓ Mieszanie w mieszarkach mobilnych – przemieszczają się w miarę postępu prac, cykl mieszania odbywa się w bębnie mieszarki a gotowa warstwa rozkładana jest w koronie drogi;
- ✓ Mieszanie w mieszarkach stacjonarnych – pełna produkcja mieszanki związanej spoiwem lub stabilizacji grunto-cementowej. Produkt dostarczany jest na plac budowy i rozkładany równiarką lub rozścielaczem.

Rodzaje i dobór spoiw

Kiedy można wykonać stabilizację na miejscu, a kiedy należy ją dowieźć?

- **Stabilizacja na miejscu** wg PN-S-96012 – **ZAWSZE!** Najważniejszym kryterium jest ocena wytrzymałości mieszanki grunto-cementowej, czyli zapewnienie odpowiedniej klasy stabilizacji po zmieszaniu gruntu ze spoiwem.
- **Mieszanka związana cementem** – wg PN-EN 14227-1 lub WT-5 – produkcja z węzła – **ZAWSZE!** Rodzaj stabilizacji należy określić zgodnie z projektem lub dobrać wg WT-5.
- Mieszanka związana cementem – wg PN-EN 14227-10 lub WT-5 – produkcja na miejscu – spełnienie wymagań zawartych w SST lub normie lub innych wytycznych technicznych

Dokumenty powiązane

- Norma PN-S-96012:1997 Drogi samochodowe. Podbudowa i ulepszone podłoże z gruntu stabilizowanego cementem.
- PN-EN 14227-1:2013 Mieszanki związane spoiwem hydraulicznym. Wymagania. Część 1. Mieszanki związane cementem.
- PN-EN 14227-5:2013 Mieszanki związane spoiwem hydraulicznym. Wymagania. Część 5. Mieszanki związane spoiwem hydraulicznym.
- Wytyczne techniczne WT-5 Dokument opracowany przez GDDKiA – zbiór wytycznych do produkcji mieszanek związanych cementem serii norm PN-EN 14227-1:5:2013

Czym się różni MZC od R_m

- Stabilizacje wg PN-S-96012 posiadają tylko 3 klasy wytrzymałości: $R_m=1,5$ MPa (0,5-1,5); $R_m=2,5$ MPa (1,5-2,5); $R_m=5,0$ MPa (2,5-5,0).
- Warunek mrozoodporności może być określany tylko w kilku sytuacjach: na życzenie nadzoru, w przypadku gruntów wysadzinowych, w przypadkach wątpliwych
- Stabilizacje wg PN-S-96012 można wykonać ze wszystkiego – parametrem wymaganym jest spełnienie wytrzymałości po 28 dniach.
- Na stabilizację typu R_m jest tylko jedna norma, na MZC jest seria kilku norm powiązanych

Co jest lepsze dla Inwestora?

PN-S-96012:1997

- Pełna instrukcja wykonywania stabilizacji na miejscu oraz w mieszarkach stacjonarnych;
- Wytyczne dla materiałów wsadowych do stabilizacji i jasne kryterium oceny prawidłowości wykonanej stabilizacji;
- Tańsza w produkcji – nie wymaga wyselekcjonowanych surowców mineralnych;
- Ocena wytrzymałości i cech fizycznych już po kilku dniach od wykonania.

PN-EN 14227-1

- Norma podaje sposób klasyfikowania i sposoby oceny mieszanki związanej;
- Mieszanki związane wymagają selekcjonowanych materiałów wsadowych pod względem uziarnienia;
- W 90% przypadkach spełniona jest wartość mrozoodporności dla mieszanki związanej;
- Większe pole doboru wytrzymałości mieszanki związanej cementem;
- Droga w produkcji ze względu na określenie krzywych granicznych dla produktu;

WNIOSEK – rodzaj warstwy podbudowy należy dobrać do istniejących warunków podłoża lub też kierować się względami ekonomicznymi

Kruszywo do stabilizacji spoiwem hydraulicznym

PN-S-96012:1997

- Brak ograniczeń co do kwestii jakościowych – ostatecznym kryterium przydatności kruszywa do stabilizacji jest osiągnięcie wymaganych parametrów wytrzymałościowych dla stabilizacji;
- Stabilizowanie gruntów spoistych i niespoistych po wykonaniu recept laboratoryjnych zgodnie z ww. normą.

PN-EN 14227-1

- Kruszywo spełniające określone krzywe graniczne;
- Kruszywo zgodne z PN-EN 13242+A1:2010 – norma klasyfikuje kruszywo;
- Kruszywo zgodne z WT-5.

Kruszywo wg WT-5 do Mieszanek związanych

- Większość parametrów fizycznych jest deklarowanych przez producenta – duży wachlarz doboru kruszyw – praktycznie ograniczeniem jest głównie dobór krzywej granicznej zgodnej dla określonej mieszanki;
- Parametrem wykluczającym dużo dobrej jakości kruszyw jest wartość siarczanów rozpuszczalnych w kwasie PN-EN 1744-1 o wartości 0,2 – **AS0,2** – dla porównania – **w betonie wymaga się parametru AS0,8.**

Korozja siarczanowa

- Występuje w konstrukcjach narażonych na działanie wód gruntowych, ścieków, wody wypłukanej z nawozów sztucznych czy też wody morskiej;
- Jony siarczanowe reagują z matrycą cementową i tworzą duże ilości gipsu bądź ettringitu, który jest niezwykle ekspansywny. W wyniku takich wtórnych procesów następuje spękanie, obniżenie wytrzymałości czy też rozsadzenie lub zniszczenie mieszanki związanej cementem.
- **Zapobiec korozji siarczanowej** można poprzez zastosowanie cementu o wysokiej odporności na siarczany – z indeksem HSR – np. **CEM II B-V 32,5 R-HSR Lafarge**;
- Dobór parametrów dla siarczanów należałoby skonfrontować z warunkami budowy, przede wszystkim poziomem wód gruntowych i agresji chemicznej materiału sąsiadującego z mieszanką związaną cementem.

Jakość wykonania stabilizacji „mix in place”

LH A member of
LafargeHolcim

Procesy wykonywania stabilizacji na miejscu

Profilowanie i zagęszczenie terenu

Dozowanie spoiwa

Wymieszanie gruntu ze spoiwem

Profilowanie i zagęszczenie stabilizacji

Dozowanie spoiwa

Gdzie jest błąd i jaka jest jego przyczyna?

Wilgotność stabilizacji

- Grunt przed wykonaniem stabilizacji musi być odpowiednio zagęszczony.
- W przypadku gruntów spoistych zagęszczona warstwa jest na tyle szczelna, że woda prędzej po niej spłynie niż w nią wsiąknie.
- Grunty spoiste należy wzruszyć przed stabilizowaniem np. zdzierakami równiarki, aby powstały rynny, przez które woda będzie mogła filtrować w głąb warstwy. Zabieg taki można wykonać np. dzień przed wykonaniem stabilizacji

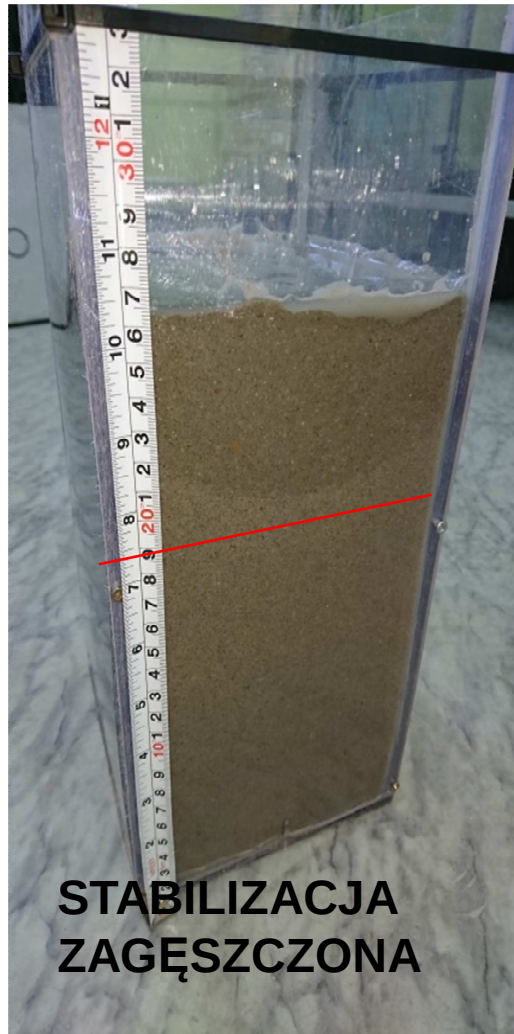
Wytrzymałość stabilizacji w różnym stanie wilgotności

Wilgotność	Wytrzymałość na ściskanie po 7 dniach [MPa]			Średnia [MPa]:	Waga próbki średnio [g]
7%	0,83	0,95	0,71	0,83	838,6
14%	1,22	1,12	1,05	1,13	875,6

Test przeprowadzony na gruncie spoistym przy wilgotności naturalnej W_n równej ok. 7% i przy wilgotności optymalnej W_{opt} równej ok. 14%. Dodatek spoiwa to 5%.

Penetracja wody w głąb stabilizacji

**STABILIZACJA
ZAGĘSZCZONA**

**STABILIZACJA
NIEZAGĘSZCZONA**

Rys. 1. Fotografia przenikania wody przez zagęszczoną stabilizację. Zagęszczono piasek zawierający 7% dodatku cementu w wilgotności naturalnej (ok 4,5%). Po czym dodano kolejne 4% wody do uzyskania wilgotności optymalnej dla badanego materiału. Zdjęcie z lewej strony przedstawia filtrację wody w stabilizacji zagęszczonej. Zdjęcie z prawej przedstawia filtrację wody w stabilizacji niezagęszczonej. Całkowita miąższość materiału wynosiła 26 cm. Woda przefiltrowała na głębokość ok 16 cm, czyli ok 2/3 grubości całej warstwy.

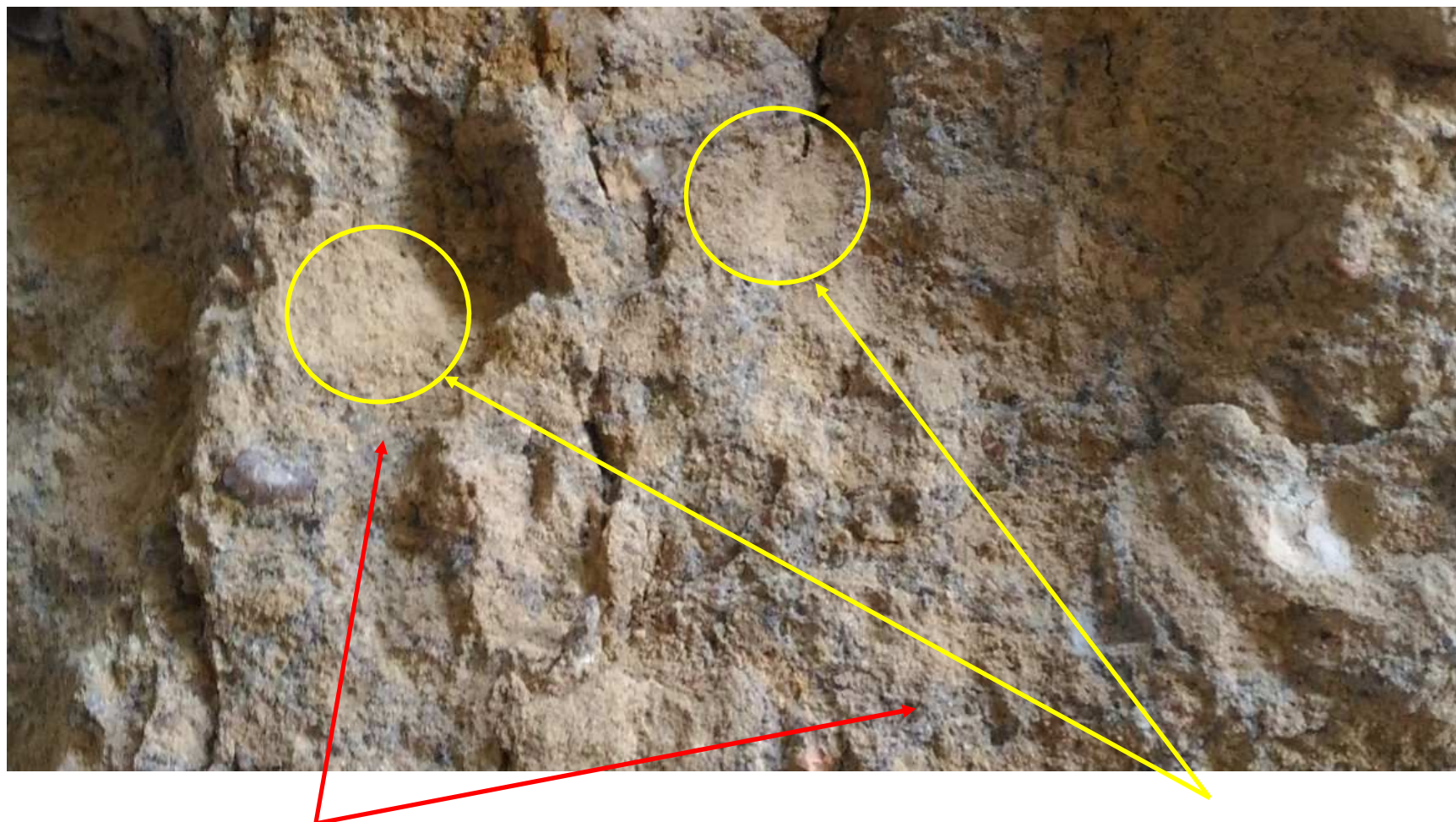

Czy ta stabilizacja została prawidłowo wymieszana?

Jednorodność stabilizacji – grunt spoisty

CEMENT

AGREGATY GLINY

A member of
LafargeHolcim

Jak zapobiec takiemu zjawisku?

Wskaźnik różnoziarnistości ~4
Wskaźnik krzywizny uziarnienia ~0,6

Dobór sprzętu zagęszczającego - tandem

Czas wykonania stabilizacji

- Według najbardziej aktualnych wytycznych zawartych w specyfikacjach technicznych i przepisach, czas wykonywania stabilizacji od momentu dodania cementu do zakończenia jej zagęszczania **nie powinien przekraczać dwóch godzin**

Czas wykonania stabilizacji

Czas	Wytrzymałość na ściskanie po 7 dniach [MPa]			Średnia [MPa]:
0h	1,22	1,18	1,27	1,22
3h	0,98	1,10	1,05	1,04
6h	0,78	0,98	0,99	0,92

Ciekawostka: stabilizacja przechowywana bez utraty jej wilgotności i zagęszczona na drugi dzień, osiągnęła wyniki ok. 50% gorsze od stabilizacji zagęszczanej natychmiast po wykonaniu – test na materiale spoistym.

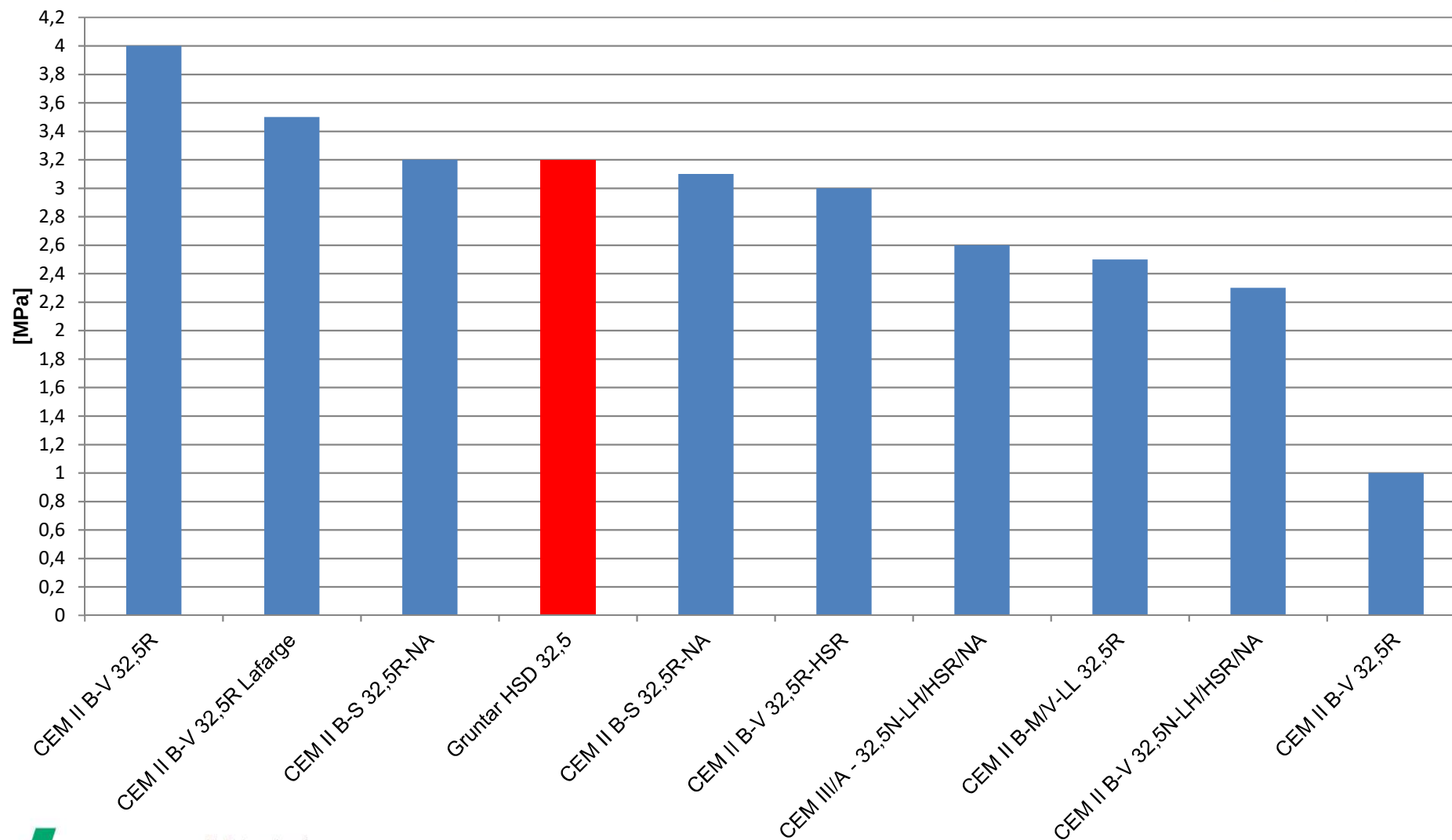
Czas wiązania cementu

Parametry fizyko-chemiczno-mechaniczne produktu (wartości średnie)*	Produkowanego w cementowni Kujawy	Produkowanego w cementowni Małogoszcz
Powierzchnia właściwa wg Blaine'a	4237 cm ² /g	3599 cm ² /g
Początek czasu wiązania	243 min	278 min
Koniec czasu wiązania	346 min	394min
Wytrzymałość na ściskanie po 2 dniach, badana zgodnie z PN-EN 196-1	20,3 MPa	18,4 MPa
Wytrzymałość na ściskanie po 28 dniach, badana zgodnie z PN-EN 196-1	45,7 MPa	48,4 MPa

Porównanie Gruntara HSD 32,5 z cementami klasy 32,5 – dodatek 9%

Pęcznienie gruntów spoistych

Gruntar HRB E3

- Wilgotność 20%,
- dodatek spoiwa 9%

Konkurencja

- Wilgotność 20%,
- dodatek spoiwa 9%

Dziękuję za uwagę